

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060101

DOM
2022-12-14
Stockholm

Mål nr
P 14061-21

Sid 1 (7)

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Östersunds tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2021-11-04 i mål nr P 2307-21,
se bilaga A

PARTER

Klagande

Västra Gästriklands samhällsbyggnadsnämnd

Motparter

1. B-I E

2. D L

SAKEN

Avvisat överklagande

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 1874020

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50
E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Västra Gästriklands samhällsbyggnadsnämnd har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska fastställa nämndens avvisningsbeslut.

B-I E och **D L** har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

PARTERNAS TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Nämnden har sammanfattningsvis anfört följande. Överklagandet av nämndens beslut den 24 mars 2021 om rättelseföreläggande och byggsanktionsavgift har kommit in för sent. Ett e-postmeddelande i kommunens spamfilter är inte möjligt för nämnden att läsa eller uppfatta och nämnden kan inte ta del av det med egna tekniska hjälpmedel. Spamfiltret är en funktion där handlingen ännu inte kan hanteras av vanliga befattningshavare, utan endast av it-tekniker på ett separat it-kontor. Det kontoret är en serviceorganisation under kommunstyrelsen som kan liknas vid en brevbärfunktion med ansvar för samordning, förvaltning och utveckling av kommunkoncernens plattform för data och telefoni. Nämnden är en självständig enhet i förhållande till it-kontoret. Det är avsändaren som bär risken för att överföringen av ett meddelande försenas eller inte fungerar. **B-I E** och **D L** har tagit en för stor risk genom att skicka in överklagandet i sista minuten. Det ligger inte på myndigheten att ta konsekvenserna av denna risk.

Majoriteten av all skriftväxling mellan myndigheter och enskilda sker med e-post. Frågan om när en elektronisk handling ska anses inkommen är därför av stor praktisk betydelse för såväl myndigheter, som ska tillämpa regelverket och utforma digitala tjänster i enlighet med detta, som för enskilda, vilka riskerar att lida rättsförlust om det inte är tydligt när en handling ska anses inkommen.

Det saknas tydliga förarbetsuttalanden och vägledande praxis i fråga om vad som krävs för att en elektronisk handling, i en situation som den nu aktuella, ska anses inkommen enligt 22 § förvaltningslagen (2017:900). Att rättsläget är oklart framgår av det rättsliga uttalandet från eSam med tillhörande promemoria som legat till grund för nämndens

avvisningsbeslut. Vidare har mark- och miljödomstolen gjort en annan bedömning än Kammarrätten i Sundsvall, som i dom den 18 oktober 2021 i mål nr 1827-21, med tillämpning av 44 § förvaltningsprocesslagen (1971:291), fann att ett e-postmeddelande till Förvaltningsrätten i Falun inte skulle anses ha inkommit när det fastnat i Domstolsverkets spamfilter. Om de rättsliga ställningstaganden som eSam angett i sina vägledningar är fel i enlighet med vad som följer av mark- och miljödomstolens dom, är det av högsta vikt att Mark- och miljööverdomstolen klargör detta, bl.a. då eSams vägledning får antas ligga till grund för hur flera myndigheter har utformat sina digitala tjänster.

B-I E och **D L** har sammanfattningsvis anfört följande. Överklagandet har kommit in i rätt tid. Det förutsätts allmänt att e-postmeddelanden når fram inom några sekunder. De har inte fått någon information, via kommunens hemsida eller på annat sätt, om att e-post riskerar att fastna i kommunens spamfilter eller att det skulle vara problem med bilagor. De fick ingen kvittens på att meddelandet kommit fram. Det är kommunen som ansvarar för filtret. Även om utgångspunkten är att avsändaren bär risken är det orimligt att en enskild, för att kunna tillvarata sin rätt, ska ha kännedom om interna processer hos en myndighet och hur denna ordnat sina datasystem. Om de hade fått veta direkt att överklagandet kommit in för sent hade de kunnat ta sig till nämnden och lägga en utskrift i deras brevlåda före kl. 6.30 den 6 maj och den skulle då ha ansetts inkommen i tid. Att det i detta sammanhang ställs hårdare krav på e-post än vanlig post får anses otidsenligt och riskerar att påverka incitamenten för privatpersoner och företag att använda digitala kanaler för kommunikation med förvaltningen (se SOU 2018:25 s. 257).

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen bedömer att nämnden har klagorätt.

Utredningen och frågan i målet

Sista dag för att överklaga nämndens beslut om rättelseföreläggande och byggsanktions-avgift var den 5 maj 2021. Överklagandet skickades av **B-I E** och **D L** med e-post till nämnden den dagen kl. 23.57. Meddelandet kom fram till kommunens datanätverk någon sekund efter att det skickats.

På grund av den tekniska utformningen av systemet anvisades meddelandet till kommunens spamfilter där det förvarades i trettio minuter – en algoritm i systemet klassade meddelandet som osäkert och det placerades därför i en egen kö för kontroll av om fler meddelanden skulle komma från samma avsändare (ip-adress) och för att kartlägga om det var fråga om ett massutskick. Meddelandet skickades därefter vidare till nämndens elektroniska brevlåda och kom alltså fram dit den 6 maj 2022 kl. 00.27.

Frågan i målet är således om överklagandet, som skickades in till nämnden med e-post några minuter innan kl. 24.00 sista dagen för att överklaga, ska anses ha kommit in i rätt tid när det registrerats i kommunens datanätverk före den tidpunkten men blivit tillgängligt för nämndens personal först dagen efter på grund av att det fördröjts en halvtimme i myndighetens spamfilter.

Bestämmelserna om ankomstdagen för handlingar i 22 § förvaltningslagen

Enligt den förvaltningsrättsliga huvudregeln har en handling kommit in till en myndighet den dag som handlingen når myndigheten eller en behörig befattningshavare (se 22 § första stycket förvaltningslagen).

Huvudregeln, som gällt i förvaltningsförfarandet under lång tid, bygger på principen att avsändaren bör bära risken för att överföringen av ett meddelande till en myndighet inte fungerar eller att det kan komma att försenas. För vanliga postförsändelser innebär regeln att en handling som anländer till en myndighet före kl. 24.00 en viss dag, eller som före samma tidpunkt sorteras in i ett postfack eller en postbox som myndigheten disponerar på ett postkontor, ska anses som inkommen till myndigheten den dagen. Detta gäller oberoende av om det finns personal på myndigheten som kan ta emot handlingen och oberoende av om myndigheten har tillträde till det utrymme där postfacket finns. (Se prop. 2016/17:180 s. 140.)

Det är upp till den enskilde att visa att t.ex. ett överklagande har skickats i rätt tid till myndigheten och därtill att det också har kommit fram (se NJA 2010 s. 165 p. 5 och 6).

Huvudregeln har getts en teknikneutral utformning i huvudsaklig överensstämmelse med tryckfrihetsförordningens bestämmelser om inkomna handlingar (se 2 kap. 9 och 11 §§). En elektronisk handling, som skickas till myndigheten genom dataöverföring i ett elektroniskt kommunikationsnätverk eller på annat liknande sätt, ska därför anses som inkommen när den finns tillgänglig för myndigheten eller en behörig befattningshavare på myndighetens server i datanätverket. (Se prop. 2016/17:180 s. 140 f. och 307; jfr dock 111 kap. 7 § socialförsäkringsbalken och prop. 2003/04:40 s. 50.)

Tryckfrihetsförordningens bestämmelser ska emellertid trygga ett fritt meningsutbyte genom att var och en ska kunna ta del av allmänna handlingar, dvs. när enskilda har rätt att *få ut* en allmän handling från en myndighet. Bestämmelserna i förvaltningslagen grundar sig i att enskilda med rimlig grad av precision ska kunna avgöra när en handling – t.ex. ett överklagande, en ansökan eller ett yttrande – ska betraktas som *inkommen* till en myndighet, detta för att i möjligaste mån undvika onödiga rättsförluster. Eftersom det i vissa lägen kan vara svårt att visa ankomsttiden har det införts bevislätnadsregler för vanliga postförsändelser i 22 § andra och tredje styckena förvaltningslagen (se prop. 2016/17:180 s. 139 och 143 ff.).

Mark- och miljööverdomstolens bedömning

Det är utrett att B-I E och D L e-postmeddelande som innehöll överklagandet både har skickats och kommit fram till kommunens datanätverk sista dagen för att överklaga nämndens beslut om rättelseföreläggande och byggsanktionsavgift. På grund av den tekniska utformning som kommunen valt att ge systemet anvisades meddelandet till kommunens spamfilter, som kommunens it-kontor ansvarar för, och blev där fördröjt. Meddelandet vidarebefordrades till nämndens elektroniska brevlåda först nästa dag. Det finns inte skäl att ifrågasätta uppgiften om att handläggarna vid byggnadsnämnden inte har tillgång till meddelanden som förvaras i spamfiltret. Det har inte framkommit att kommunen informerat om att meddelanden kan komma att försenas på grund av datasäkerhetsskäl.

En grundläggande tanke bakom bestämmelserna om ankomsttid för handlingar i förvaltningslagen – alltså att handlingen har kommit in till en myndighet den dag som

handlingen når myndigheten – är att enskilda inte ska lida onödiga rättsförluster. Det ska vara möjligt för den enskilde att med en rimlig grad av säkerhet själv avgöra när en handling kommer att betraktas som inkommen. En ordning som i praktiken innebär att en myndighet skulle kunna fördröja ankomsttidpunkten för elektronisk post genom utformningen av de it-tekniska systemen, något som den enskilde knappast har insyn i, skulle hamna i strid med denna tanke.

Mot denna bakgrund bör, enligt Mark- och miljööverdomstolens mening, 22 § första stycket förvaltningslagen tillämpas på följande sätt i en situation som den förevarande. Om det är klarlagt att e-postmeddelandet som innehåller överklagandet registrerats som mottaget i ett datanätverk som administreras av den myndighet som meddelat det överklagade beslutet, ska överklagandet anses ha kommit in i rätt tid även om det till följd av systemets tekniska utformning är tillgängligt för behörig personal vid myndigheten först efter att klagotiden gått ut. För att undvika rättsförluster bör det inte heller ha någon betydelse om meddelandet försenas, t.ex. av skäl som har med datasäkerheten att göra, genom att det först dirigeras till ett datanätverk vid en annan myndighet som är sammankopplad med den beslutande myndigheten.

Sammanfattningsvis bedömer Mark- och miljööverdomstolen att överklagandet av nämndens beslut om rättelseföreläggande och byggsanktionsavgift ska anses ha kommit in till nämnden redan vid den tidpunkt då e-postmeddelandet registrerades som mottaget i kommunens spamfilter. Överklagandet har därmed inkommit i rätt tid.

Beslut om ventil

Tillämpningen av bestämmelserna om ankomsttid för handlingar i 22 § förvaltningslagen torde ha grundläggande betydelse vid enskildas kontakter med myndigheter. Motsvarande bestämmelser finns också i annan processuell lagstiftning. Det får därför anses vara av vikt för ledning av rättstillämpningen att målet prövas av Högsta domstolen. Mark- och miljööverdomstolen tillåter att domen överklagas (se 5 kap. 5 § lagen, 2010:921, om mark- och miljödomstolar).

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2023-01-04

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Henrik Löv, Mikael Hagelroth,
Margaretha Gistorp och Henrik Jonsson, referent.

Föredragande har varit Karin Wallin.

ÖSTERSUNDS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2021-11-04
meddelad i
Östersund

Mål nr P 2307-21

PARTER

Klagande

1. B-I E

2. D L

Motpart

Västra Gästriklands samhällsbyggnadsnämnd

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Gävleborgs läns beslut 2021-05-24 i ärende nr 3856-2021,
se **bilaga 1**

SAKEN

Avvisat överklagande i mål avseende fastigheten Vallen 1:48 i
Sandvikens kommun

DOMSLUT

Med ändring av länsstyrelsens beslut upphäver mark- och miljööverdomstolen
Västra Gästriklands samhällsbyggnadsnämnds beslut den 12 maj 2021 om
avvisning och återförvisar ärendet till nämnden för fortsatt handläggning.

BAKGRUND

Västra Gästriklands samhällsbyggnadsnämnd (VGS) beslutade den 24 mars 2021 om rättelseföreläggande och byggsanktionsavgift avseende fastigheten Vallen 1:48 i Sandvikens kommun. Beslutet om rättelseföreläggande och byggsanktionsavgift överklagades av B-I E och D L. I beslut den 12 maj 2021 avvisade nämnden överklagandet på den grunden att överklagandet hade inkommit för sent. Klagandena överklagade nämndens avvisningsbeslut till Länsstyrelsen i Gävleborgs län, som i beslut den 24 maj 2021 avslog överklagandet. Länsstyrelsens avslagsbeslut överklagades därefter till mark- och miljödomstolen, som i dom den 28 juni 2021 (mål nr P 1795-21) avslog överklagandet.

Mark- och miljööverdomstolen har därefter i beslut den 3 augusti 2021 undanröjt mark- och miljödomstolens dom (mål nr P 9221-21) och återförvisat målet för fortsatt behandling eftersom domstolen inte beaktat den nya utredning som B-I E och D L gett in och åberopat och till stöd för sitt överklagande.

YRKANDEN M.M.

B-I E och D L har överklagat länsstyrelsens beslut och yrkar att mark- och miljödomstolen ska förklara att deras överklagande om rättelseföreläggande och byggsanktionsavgift avseende fastigheten Vallen 1:48 i Sandvikens kommun har kommit in i rätt tid. Till stöd för sin talan har de anfört i huvudsak följande. Den 28 maj 2021 anmälde de önskemål till IT-avdelningen vid kommunen att utreda den av samhällsbyggnadsnämnden angivna ankomsttiden (2021-05-06 00:27:53). Efter utredning har IT-avdelningen den 3 juni 2021 fastslagit att ankomsttiden till Sandvikens kommun var 2021-05-05 kl. 23.27.

Till stöd för sin talan åberopar de bl.a. ett e-postmeddelande den 3 juni 2021 från servicedesk vid Sandvikens kommun.

De har vidare anfört i huvudsak följande:

Överklagande har inkommit i rätt tid. Man ska bortse från av VGS åberopade

30 minuters senare inkommande. VGS hänvisar till ett citat från e-Sam kring inkomna handlingar och när dessa ska anses vara ankomna i rätt tid. Där uttrycks att avsändaren bär risken om överföringen inte fungerar eller försenas. Detta är helt i sin ordning om det inte vore för att i detta fall har allt fungerat och inget försenats förutom att VGS egna interna processer och rutiner har en inbyggd komplicering (fördröjning) i myndighetens egna processer.

De har inte funnit någon lag som tydligt verkar täcka området som detta ärende gäller, dvs när inskickad e-post ska anses inkommen. Istället har de bara funnit information utgiven av e-Sam vilka försöker tolka kringliggande regelverk, som även VGS anger som källa. e-Sams tolkningar är 4 år gamla vilket med den hastighet som den tekniska utvecklingen genomgår får anses som en lång tid. e-Sam förklarar att när en elektronisk handling utan komplikationer förs vidare till myndighetens funktion kommer data som representerar handlingen sekunds snabbt fram och normalt omvandlas till läsbar form. Handlingen blir därmed genast tillgänglig för myndigheten. Återigen, VGS hänvisning att handlingen inte tillgängliggjorts på sådant sätt att den är läs- eller på annat sätt uppfattningsbar, kan ifrågasättas. Detta då den hela tiden varit tillgänglig för myndigheten men denne valt att komplicera (fördröja) processen med 30 min pga. egna interna rutiner där inget annat händer än att e-posten ligger och väntar. Enligt e-Sam är en enkel och tydlig hantering av denna fråga (inkommen e-post) viktig för att avsändaren ska undgå rättsförluster. I detta fall skulle de drabbas av stora rättsförluster pga. en komplicering av processen där ärendet skulle kunna göras tillgängligt eller bearbetas, men istället bara fördröjts.

Denna fördröjning har inte nämnts i kommunikation till dem och ingen information om detta går att finna på myndigheten VGS internetsidor. Det är ett orimligt krav att de som medborgare ska ha kunskap om interna processer hos en myndighet. VGS beskriver ingående denna process i sitt yttrande, vilket i och för sig är bra, men detta gjordes först nu och är något som VGS inte heller själva synes ha vetat om förrän nu. Rimligen borde medborgarna upplysts om detta under processens gång eller haft möjlighet att finna en beskrivning av detta för att ha möjlighet att skicka

in handlingar på rätt sätt, enligt VGS egna tolkning kring rätt tid. Enligt VGS tolkning är inte sista tid för inlämnande av överklagande 24.00 den dag datumet uttrycker utan senast 23.30. Detta anser att myndigheten i så fall borde ha informerat om så att medborgarna till sitt yttersta kan undvika rättsförluster.

I VGS beskrivning av processen för hur e-post tas emot och behandlas (Steg 1-3c) saknas någon förklaring till varför viss e-post anses vara osäker och vilka kriterier som anses föreligga för att ett e-postmeddelande ska anses som friskt. Hänvisning görs bara till "...olika algoritmer,". Det gör det omöjligt för en enskild medborgare att veta hur e-post ska utformas för att uppfattas som säker och frisk av myndigheten. Att klassa olika globala e-posttjänster som osäkra beskriver en brist. De har använt Microsofts egen e-post tjänst (.....@live.se) vilket i ett internationellt perspektiv borde kunna anses som säkert och friskt. De vill därför hävda att filtret är felaktigt konfigurerat och därmed skapar en felaktig hantering som ligger dem till last genom att myndigheten själva skapar en 30 min lång fördröjning för "osäker" e-post. Dessa 30 min är hela förklaringen till varför vårt deras e-post inte ansågs skickad till rätt mottagningsfunktion, dvs. VGS i detta fall, och i rätt tid. Hade filtret konfigurerats på annat sätt hade deras e-post inkommit till myndighetens mottagningsfunktion i rätt tid. Dessutom upplyses inte om skillnaden och möjligheten att i stället fysiskt bege sig till myndigheten och där lämna ett pappersexemplar i dennes brevlåda, vilket då anses ha ankommit i rätt tid även om den lagts i brevlådan efter 24.00. Handling inkommen via myndighetens brevlåda efter kontorstid datumstämplas dagen efter som inkommen dagen innan. För inkommen e-post sätts dock denna gräns till 24:00 trots att ingen tjänsteman börjar bereda inkommen e-post förrän ca 07:00. Myndigheten skulle kunna godkänna e-posten som inkommen i tid efter den tekniska säkerhetskontrollen på 30 minuter, förutsatt att e-posten inkom till myndighetens IT miljö senast 24.00. Då kan myndigheten genomföra säkerhetskontroller i den omfattning som den finner nödvändigt utan att den inskickade e-posten anses som för sent inkommen. Att det i dagens moderna samhälle där e-post är ett mer naturligt sätt att kommunicera än fysisk brevpост, ställs "hårdare" krav på e-post vad gäller tid för inkommen

handling, måste anses som otidsenligt och inte i linje med samhällets och myndigheters strävan att digitalisera sina processer.

VGS uttrycker också en värdering om vad de anser om att avsändaren skickade in svaret sent, citat ”Varför vänta till sista minuten och skicka in det så sent, med risken att det fastnar i något filter eller andra tekniska problem.” VGS verkar ju ändå känna till risken att e-post kan fastna i filter så då borde de väl informera om detta i förväg. Om detta stämmer så kan undanhållandet av för medborgaren viktig information försvåra att handlingar kommer in i rätt tid, med rättsförluster som följd.

VGS nämner också att de som fastighetsägare haft tillgång till beslutet och dess innehåll i en dialog samt via förenklad delgivning. Det VGS inte nämner är att under denna del av processen ändrades innehållet i beslutet flera gånger varför de tvingats att ta ny information i beaktande och lägga mer tid på att bemöta denna. När ärendet hamnade på nämndens bord för beslut hade nya formuleringar, ny information och nya slutsatser dragits av den jurist som skrev beslutsförslaget. De är två yrkesarbetande medborgare som har begränsat med tid att undersöka, läsa och förstå alla möjliga och omöjliga regelverk, lagar och domar som VGS hänvisar till samt författa ett överklagande. Detta har gjort att de blivit tvungna att utnyttja all den tid som fanns till förfogande. Myndigheten har däremot haft tid, resurser och t.o.m. expert hjälp i form av rättsinstanser och inhyrda advokater bekostade med skattepengar, varför styrkeförhållandena här är ytterst ojämlika till deras nackdel.

Exemplet från bankvärden som VGS använder är intressant då t ex SEB tydligt förklarar på sin hemsida när olika transaktioner ska genomföras och när medel ska finnas på konton för att transaktionen ska genomföras och dateras enligt förväntningar. Av detta finns inget beskrivet av VGS i kommunikation eller på deras hemsida. Denna brist försvårar för medborgare att kunna förstå begränsningar i processer som denna. Hade VGS gjort motsvarande som SEB hade det tydligt framgått hur ärenden hanteras och därmed underlättat för medborgare att göra rätt vid inskickande av handlingar.

B-I E och D L framhåller avslutningsvis att det inte handlar om e-post som inte har fungerat eller har försenats på sådant sätt att de kan lastas för ansvaret. Istället är det myndighetens egen konstruktion av processen, med 30 min fördröjning av inkommande e-post som klassas av en algoritm, och därtill obefintlig information om detta, som gjort att deras överklagan enligt VGS inkommit efter utsatt tid. De vill att överklagandet i målet bifalls och att överklagandet av VGS beslut om rättelseföreläggande och byggsanktionsavgift avseende fastigheten Vallen 1:48 i Sandvikens kommun ska anses ha inkommit i rätt tid.

Västra Gästriklands samhällsbyggnadsnämnd anser att överklagandet ska avslås.

Till stöd för sin inställning har nämnden anfört i huvudsak följande. Överklagandet har inkommit för sent. Att IT-avdelningen skrivit att mejlet inkommit till kommunen i rätt tid går inte att likställas med att myndigheten gör samma bedömning. Det är inte IT-enhetens ansvar att bedöma om en handling ska anses inkommen eller ej. Yttrandet har inte varit handläggaren eller myndigheten tillhanda förrän det inkom 00:27 den 6 maj. Det har varken varit läs- eller uppfattningsbart för myndigheten förrän dess. Nämnden har inte heller med hjälp av egna tekniska hjälpmedel kunnat ta del av handlingarna.

Vid bedömningen om när en handling kommit in till myndighet bör särskilt beaktas att den nya inkommandeparagrafen i förvaltningslagen bygger på principen att avsändaren bär risken om överföringen inte fungerar eller försenas och att det är av betydelse att myndigheterna på ett någorlunda enkelt sätt kan fastställa när en handling är att anse som inkommen utan att rättssäkerheten åsidosätts. Dessutom innebär tillgänglighetskravet att handlingen måste kunna göras läs- eller annars uppfattbar av myndigheten så som föreskrivs i tryckfrihetsförordningen. Det finns därmed två dolda rekvisit knutna till lagtextens uttryck ”den dag som handlingen når myndigheten”. Handlingen ska för det första finnas tillgänglig för myndigheten med tekniskt hjälpmedel som myndigheten själv utnyttjar för överföring i sådan

form att den kan uppfattas (2 kap. 6 § TF). Tillgängligheten ska för det andra vara knuten till den it-miljö som myndigheten förfogar över - handlingen ska finnas "på myndighetens server i datanätverket".

Meddelanden, som på sin väg via digitala nät nått tekniska funktioner i myndighetens "datanätverk", kan inte anses inkomna enligt 22 § förvaltningslagen (2017:900), FL, förrän de nått det som i lagmotiven kallas "myndighetens server" i datanätverket. Att kommunens IT-enhet har konstaterat att mejlet legat i mejlfiltret innebär inte att det är att anse som en inkommen handling. Trots att det i efterhand gått att konstatera att överklagandet nått kommunens brandvägg, så har det inte nått hela vägen fram till mottagningsfunktionen hos nämnden.

Nämnden vill också poängtera att klaganden både haft en dialog med handläggare inför beslutet samt tagit del av beslutet via förenklad delgivning vilket ytterligare gett lite extra tid för att förbereda ett överklagande. Således har den klagande varit förberedd och medveten om både när och vilket beslut som skulle fattas i nämnden den 24 mars. Sista dag för överklagande var den 5 maj.

Till stöd för sin inställning åberopar nämnden prop. 2016/17:180 s. 138 och 140 ff.

DOMSKÄL

Utredningen i målet

I det i domstolen åberopade e-postmeddelandet från Sandvikens kommuns servicedesk (it-avdelningen) anges bl.a. följande.

Vid en första anblick i loggarna så ser det ut som /.../ att vi fått det in till oss 00:27. Men nu när vi grävt lite till så ser vi att vi fått in mejlet kl. 23:57 och sedan har vårt mejlfilter hanterat mejlet i ca 30 minuter! /.../ Mejllet har alltså inkommit till oss på kommunen kl. 23:57 den 5:e maj! Men först levererats kl. 00:27 till mottagande brevlåda den 6:e maj.

Tillämpliga bestämmelser

Enligt 22 § första stycket FL har en handling kommit in till en myndighet den dag som handlingen når myndigheten eller en behörig befattningshavare.

Enligt 2 kap. 6 § tryckfrihetsförordningen, TF, ska en upptagning som avses i 3 § anses förvarad hos en myndighet, om upptagningen är tillgänglig för myndigheten med tekniskt hjälpmedel som myndigheten själv utnyttjar för överföring i sådan form att den kan läsas eller avlyssnas eller uppfattas på annat sätt.

Av 2 kap. 9 § TF framgår att en handling anses ha kommit in till en myndighet, när den har anlänt till myndigheten eller kommit behörig befattningshavare till handa. Vad gäller upptagningar som avses i 3 § gäller i stället att den anses ha kommit in till myndigheten när någon annan har gjort den tillgänglig för myndigheten på det sätt som anges i 6 §.

I 2 kap. 11 § första stycket TF anges följande. Har ett organ som ingår i eller är knutet till en myndighet lämnat över en handling till något annat organ inom samma myndighet, anses handlingen som inkommen eller upprättad därigenom endast om organen uppträder som självständiga i förhållande till varandra.

Förarbeten

Såväl Förvaltningslagsutredningen som Digitaliseringsrättsutredningen föreslog att 22 § FL skulle kompletteras med en hjälpregel enligt vilken en handling som skickats till anvisat elektroniskt mottagningsställe eller anvisad digital mottagningsfunktion skulle anses ha kommit in till myndigheten när den tagits emot där (se SOU 2010:29 s. 393 och SOU 2018:25 s. 540). Digitaliseringsutredningen påpekade att en sådan reglering skulle innebära att handlingar som stoppas i myndighetens säkerhetssystem innan de når den digitala mottagningsfunktionen, inte skulle anses ha inkommit till myndigheten (SOU 2018:25 s. 540). Lagförslagen har dock inte lett till någon lagstiftning.

I propositionsuttalanden till 22 § FL anges bl.a. att första stycket i bestämmelsen bl.a. omfattar e-post som görs tillgängliga för myndigheten med hjälp av tekniska hjälpmedel och att elektroniska handlingar, som skickas till myndigheten genom dataöverföring i ett elektroniskt kommunikationsnätverk eller på annat liknande sätt, anses som inkomna när de finns tillgängliga för myndigheten eller en behörig befattningshavare på myndighetens server i datanätverket. Om överlämnandet av en handling sker med hjälp av en digital kommunikationstjänst, t.ex. e-post, är handlingen enligt denna bestämmelse att anse som inkommen när den blir tekniskt tillgänglig för befattningshavaren (se prop. 2016/17:180 s. 307).

Mark- och miljödomstolens bedömning

Nämnden har sammanfattningsvis gjort gällande att överklagandet varken varit tillgängligt för myndigheten med tekniskt hjälpmedel som myndigheten själv utnyttjar för överföring i sådan form att den kan uppfattas (jfr 2 kap. 6 § TF) eller att det funnits på myndighetens server i datanätverket.

Av handlingarna i målet får anses framgå att klagandena skickat sitt överklagande av nämndens beslut via e-post till nämnden den 5 maj 2021, till den e-postadress som nämnden anvisat. Handlingen har kl. 23.57 den 5 maj 2021 inkommit till en server hos den IT-enhet inom kommunens organisation och till nämndens förfogande som mottar mail till nämndens e-postadress. Till följd av en s.k. algoritm som den mottagande enheten har utformat, har överklagandehandlingen sedan förvarats ("satts i karantän") under 30 minuter i ett s.k. spamfilter innan den gått vidare för nämndens handläggning.

22 § FL är utformad i huvudsaklig överensstämmelse med tryckfrihetsförordningens bestämmelser om inkomna handlingar i allmänhet. Regleringen i tryckfrihetsförordningen innebär att en upptagning för automatiserad databehandling normalt anses som en inkommen handling när den har gjorts tillgänglig för myndigheten med tekniska hjälpmedel som myndigheten själv använder för överföring i sådan form att den kan läsas, avlyssnas eller uppfattas på något annat sätt.

Något annat har inte framkommit än att det aktuella e-postmeddelandet var tillgängligt i uppfattbar form i en av kommunen och dess nämnd disponerad server hos dess IT-enhet. Det har inte framkommit att IT-enheten skulle vara en självständig enhet i förhållande till nämnden vid en tillämpning av TF:s regler. Vid en tolkning av 22 § första stycket FL bör man enligt domstolens mening utgå från den *funktion* där myndigheten tar emot inkommande elektroniska handlingar. Det är myndigheten som i juridisk mening förfogar över denna funktion. Vid sådana förhållanden tas handlingarna inte emot på någon annan server än myndighetens. Den rättsliga bedömningen görs därmed normalt på samma sätt som om servern hade varit myndighetens egen och skötts av myndighetens egen personal. E-postmeddelandet måste därför anses ha kommit in till en av nämnden disponerad server redan 5 maj 2021. Det s.k. spamfiltret och dess förvaring av inkomna e-mail under 30 minuter är en åtgärd inom den egna hanteringen av inkommen e-post. Mot bakgrund av den åberopade bevisningen finner mark- och miljödomstolen därför att överklagandet har kommit in den 5 maj 2021, dvs. i rätt tid. Med ändring av länsstyrelsens beslut ska nämndens avvisningsbeslut därför undanröjas. Med hänsyn till att nämnden i samband med överlämnandet av överklagandet för prövning hos överinstans har möjlighet att yttra sig i frågan om övriga förutsättningar för prövningen av målet ska det överlämnas till nämnden för fortsatt handläggning.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 25 november 2021. Prövningstillstånd krävs.

Åsa Ärlebrant

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Åsa Ärlebrant, ordförande, och f.d. tekniska rådet Lars-Göran Boström.

Hur man överklagar Mark- och miljööverdomstolens avgörande

Den som vill överklaga Mark- och miljööverdomstolens avgörande ska göra det genom att skriva till Högsta domstolen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Mark- och miljööverdomstolen.

Senaste tid för att överklaga

Överklagandet ska ha kommit in till Mark- och miljööverdomstolen senast den dag som anges i slutet av Mark- och miljööverdomstolens avgörande.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap. 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar Mark- och miljööverdomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta domstolen.

Prövningstillstånd i Högsta domstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningsstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rätts-tillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller om
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning, att domvilla förekommit eller att målets utgång i Mark- och

miljööverdomstolen uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandets innehåll

Överklagandet ska innehålla uppgifter om

1. klagandens namn, adress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (domstolens namn och avdelning samt dag för avgörandet och målnummer),
3. den ändring i avgörandet som klaganden begär,
4. de skäl som klaganden vill ange för att avgörandet ska ändras,
5. de skäl som klaganden vill ange för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som klaganden åberopar och vad som ska bevisas med varje bevis.

Förenklad delgivning

Om målet överklagas kan Högsta domstolen använda förenklad delgivning vid utskick av handlingar i målet, under förutsättning att mottagaren där eller i någon tidigare instans har fått information om sådan delgivning.

Mer information

För information om rättegången i Högsta domstolen, se www.hogstodomstolen.se